

Spørsmål og svar om EUs IUU-forordning:

Rådsforordning (EC) No. 1005/2008

Norske fangstsertifikater - www.catchcertificate.no

Forskrift om fangstsertifikat av 18. desember 2009

Dette dokumentet gir svar på spørsmål omkring EUs IUU-forordning og den norske gjennomføringen av de nye kravene om fangstsertifikater for eksport av fisk og fiskeprodukter til EU. Dokumentet gir også konkrete svar på spørsmål knyttet til utstedelse og godkjenning av fangstsertifikat på norsk side

Dette er ment å være et hjelpedokument for myndigheter, næringen, eksportører og andre interessenter og gir ikke utfyllende svar på alle problemstillinger. Svarene er basert på informasjon bl.a. hentet fra EUs egen "håndbok" for gjennomføring av fangstsertifikatordningen og fra salgslagenes prosjektgruppe som har arbeidet med den praktiske gjennomføringen av fangstsertifikatordningen i Norge.

Ytterligere detaljer om systemet og fangstsertifikatordningen finnes her:

Den norske fangstsertifikatordningen - www.catchcertificate.no

Norsk forskrift om innføringen av fangstsertifikater - finnes [her](#)

EUs Rådsforordning (EC) No. 1005/2009 - finnes [her](#)

EUs gjennomføringsregelverk - [Kommisjonsforordning \(EC\) No. 1010/2009](#)

EUs håndbok for gjennomføring av IUU-forordningen - finnes [her](#)

EUs IUU forordning

1. Hva innebærer forordningen?

EUs forordning etablerer et system som skal forebygge, avverge og stanse IUU-aktiviteter, herunder omsetting på EU-markedet av slike produkter. Forordningen regulerer en rekke forhold knyttet til tredjelandts landinger i EU og importen av fisk og fiskeprodukter til EU-markedet.

Forordningen regulerer blant annet tredjelandts fartøys adgang til EU-havner, inspeksjonsrutiner og regler for forhåndsmelding. Når det gjelder norske fartøyers landinger i EU, må fangstsertifikat legges fram. Tidsfristen for forhåndsmelding av landinger i EU videreføres da gjeldende avtaler og rutiner har forrang.

Forordningens innfører krav til fangstsertifikat for import og eksport av fiskeprodukter til EU. Med kravet om fangstsertifikater innfører EU nye strenge vilkår for tredjelandts landinger og eksport til EU. Dette gjelder for all fisk fra tredjeland til EU, med unntak av visse produkter som for eksempel akvakulturprodukter og mel/olje produkter.

Det er importør i EU som står som juridisk ansvarlig for å innhente gyldig fangstsertifikat for import til EU. I praksis betyr det at norsk eksportør må ha dette tilgjengelig. Samtidig må flaggstaten (for eksempel Norge) verifisere lovligheten av produktet før det kan landes/importeres. Det gjelder import til EU enten det er på kjøll, vei, jernbane eller fly.

All import til EU av villfanget fisk/fiskeprodukter skal fra og med 1. januar 2010, ledsages av godkjent fangstsertifikat.

2. Gjelder kravet om fangstsertifikater for alle fiskeprodukter?

Nei. Ordningen gjelder i utgangspunktet for de fiskerprodukter som faller inn under **tolltariffens kapittel 03, 1604 og 1605**. Imidlertid er en rekke produkter under disse kapitlene ekskludert. Det gjelder bl.a. produkter fra akvakultur og mel/oljeprodukter. Listen over ekskluderte produkter finnes i EUs gjennomføringsforordning, i anneks XIII. Denne finnes [her](#).

Listen kan i henhold til EUs regelverk oppdateres minst en gang i året.

Norges avtale med EU om fangstsertifikater

3. Hvorfor har Norge inngått en avtale med EU om tilslutning til fangstsertifikatsystemet?

EUs forordning er et viktig initiativ i den globale kampen mot IUU. Norge støtter opp om forordningen som skal sikre at lovlig fanget fisk ikke utkonkurreres av ulovlig fanget fisk på markedet. EU er samtidig vårt viktigste eksportmarked med en markedsandel på over 60 %. På bakgrunn av dette ønsket Norge å være tidlig ute med å slutte seg til EUs fangstsertifikatsystem. Fra myndighetenes side har det vært en målsetting å sikre norsk næring adgang til EU-markedet gjennom å få aksept for at den norske fiskeriforvaltningen sikrer et meget høyt nivå av kontroll på hvilke produkter som kommer ut på markedet. Artikkel 20 (4) i IUU-forordningen åpner for at EU kan inngå administrative avtaler med

tredjeland når det gjelder gjennomføringen av forordningen. Den åpner også for at flaggstaten (her: Norge) kan etablere elektroniske systemer for utstedelse av fangstsertifikater.

4. Hva er hovedelementene i den norske avtalen med EU?

Fiskeri- og kystdepartementet og Europakommisjonen ved generaldirektoratet for maritime saker og fisk (DG MARE) inngikk 3. september i år en avtale om fangstsertifikatordningen. Avtalen innebærer at Norge innfører et fangstsertifikat basert på det norske sluttseddelsystemet. Spesielle regler vil her gjelde for eksport av konvensjonelle fiskerprodukter, dvs. tørrfisk, klippfisk og saltfisk. Avtalen bekrefter også at eksisterende avtaler anvendes når det gjelder forhåndsnotifisering for norske landinger og eksport. Avtalen åpner også for ytterligere samarbeid mellom Norge og Kommisjonen om IUU-forordningen.

5. Hvilke regler skal gjelde for forhåndsvarsling ved landinger og eksport av fisk og fiskevarer til EU?

EUs forordning stiller nye krav til forhåndsvarsling ved landing og eksport av fisk til EU. I praksis gis det tidsfrister for når et fangstsertifikat skal oversendes kontrollmyndigheter i EUs medlemsland (jf. artikkel 6.). Importør er formelt ansvarlig for å overholde tidsfristene og norske eksportører kan måtte sende inn fangstsertifikater tidligere fristens utløp, men dette er forhold som må avklares mellom importør og eksportør.

I henhold til avtalen mellom EU og Norge skal eksisterende avtaler fortsatt gjelde for forhåndsvarsling for vareførsel (her: fisk og fiskevarer) til EU. Se blant annet [her](#) for ytterligere informasjon.

6. Hvordan iverksettes fangstsertifikatkravet etter norsk regelverk?

For å regulere systemet for norske fangstsertifikater har Fiskeri- og kystdepartementet vedtatt en forskrift for fangstsertifikater. Forskriften er hjemlet i lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova). Forskriften ble vedtatt 18. desember. Forskriften finnes [her](#).

Forskriften fastsetter at salgslagene utsteder og godkjenner norske fangstsertifikater til eksportør for partier som består av norskfanget fisk. Fangstsertifikat vil ikke utstedes dersom fisker og mottaker/kjøper i første hånd på landings-/omsetningstidspunktet har unnlatt å oppgi alle opplysninger på landings- /sluttsedel som skal påføres sertifikatet.

Det stilles også krav til at eksportør for hvert vareparti skal kunne dokumentere hvilke landinger fiskeproduktene stammer fra. Eksportør må også sørge for at nummer på fangstsertifikat m.m. oppgis på utførselspapirene (enhetsdokumentet) ved eksport (rubrikk 44). All dokumentasjon må i henhold til forskriften lagres i fem år.

7. Vil dette medføre ekstrakostnader for næringen?

EUs krav om fangstsertifikat vil føre til ekstra kostnader for de som ønsker å eksportere til EU. Hvordan det norske systemet for utstedelse av fangstsertifikater skal finansieres er

ikke avklart. I enkelte EU-medlemsland vil det kunne bli krevd et gebyr for kontroll av fangstsertifikatet.

Norske fangstsertifikater – www.catchcertificate.no

8. Hva er grunnlaget for de norske fangstsertifikatene?

Utgangspunktet er det norske sluttseddelsystemet. EU har akseptert at dette i utgangspunktet sikrer tilstrekkelig kontroll av landinger av fisk. Det betyr også at Norge innfører et eget fangstsertifikat som skal følge all eksport til EU etter 1. januar 2010.

9. Hvem er ansvarlig for utstedelse og godkjenning av norske fangstsertifikater?

Det norske fangstsertifikatet henter data fra landings- / sluttseddelen, fra innmelding til fiskesalgslagene eller i noen tilfeller fra innmelding til Fiskeridirektoratet. Det norske sertifikatet inneholder dermed opplysninger om råvaren på landingstidspunktet og i praksis blir seddelen konvertert til et sertifikat etter at kommersiell informasjon er tatt ut. All landing av fisk i Norge registreres hos salgslagene hvor også førstehåndsomsetningen skjer.

Informasjonen fra sluttsedlene samles i en ”fangstsertifikatmotor”, www.catchcertificate.no, hvor fangstsertifikater utstedes og godkjennes. Salgslagene, som integrert del av det norske fiskerikontrollsystemet er gitt ansvaret med å utstede og godkjenne (”validere”) sertifikatene. Fiskeridirektoratet skal ha kopi av alle utstedte fangstsertifikater og fungerer samtidig som klageorgan. Tilsvarende skal direktoratet ha kopi av alle lager- og produksjonserklæringer.

10. Hvordan fungerer utstedelsen av fangstsertifikatet i praksis?

Eksportør må rekvirere og signere et fangstsertifikat fra www.catchcertificate.no i forbindelse med forsendelser til EU. Det må rekvireres et sertifikat for hver landing som råstoffet stammer fra. Salgslaget som har mottatt landings-/ sluttseddelen kontraserer sertifikatet etter å ha sjekket at fullstendige opplysninger er gitt fra eksportør med henhold til produkttype, mengde og transportdetaljer. Dette skjer automatisk i fangstsertifikatmotoren, og signaturen fra norsk myndighet (les: salgslag) ”låses” deretter. Salgslagene gjør deretter de signerte sertifikatene tilgjengelig for eksportør som kan laste dem ned. Eksportør vil i praksis være ansvarlig for at EU importør har sertifikatene i hende når en forsendelse/landing ankommer EU-området.

Når det gjelder tradisjonell produksjon av tørrfisk, saltfisk og klippfisk kan det føres et eget samlesertifikat som omfatter flere landinger. Dette fordi slik produksjon skjer over tid og stammer fra svært mange, ofte små, landinger. Grunnprinsippet om at man kan spore en forsendelse tilbake til en landing ivaretas uansett siden produsentene av slike produkter må vite hvilke landinger – dvs. sluttsedler som inngår i en produksjon.

11. Hva er et "varesendelsessertifikat" ('consignment certificate')?

Norge har besluttet å innføre et såkalt "vareforsendelsessertifikat" ('*consignment certificate*') for alle forsendelser. Dette fungerer som et "samlesertifikat" og inneholder en oppstilling av hvert enkelt sertifikat som inngår i en forsendelse. Forsendelsene vil i utgangspunktet ikke ha fysiske kopier av hvert sertifikat vedlagt, men ut fra et kontrollperspektiv i EU kan enhver forsendelse spores tilbake til ett eller flere fangstsertifikater. På norsk side har man funnet det nødvendig å innføre et slikt system for å kunne håndtere det potensielt store volumet av fangstsertifikater. Dette vil lette arbeidet både for norske eksportører, importører og EUs kontrollmyndigheter.

12. Hva skjer når man blander råstoff fra forskjellige tredjeland, for eksempel russisk råstoff i norsk produksjon?

Hvis det i Norge blandes råstoff fra andre tredjeland i produksjonen, må en forsendelse også ha fangstsertifikat og en produsenterklæring fra dette landet, før det kan importeres til EU. For eksempel vil man ved innblanding av russisk råstoff i norsk bearbeidingsproduksjon måtte vedlegge et russisk fangstsertifikat for å kunne eksportere til EU. Dette er likevel et lite antall sammenlignet med den totale norske eksporten.

Fangstsertifikatet i EU

13. Hvem er ansvarlig for å innhente fangstsertifikatet på EU-siden? Hvordan sikrer en importør seg at et fangstsertifikat er godkjent?

EUs forordning er bygget opp for å ansvarliggjøre importør i EU for at fisk som kommer inn på EU markedet er lovlig fanget. Det er med andre ord importør som er juridisk ansvarlig for å innhente et godkjent fangstsertifikat fra eksportør i landet hvor fisken kommer fra. Det gjelder også dokumenter knyttet til bearbeiding av fisk, dvs. lagererklæringer og produsenterklæringer. For norske eksportører innebærer dette at man må ha godkjent fangstsertifikat tilgjengelig for importører i EU. Hvis fangstsertifikatet ikke følger fra eksportør til importør, vil en forsendelse ikke bli godkjent for import i EU.

Importør er ansvarlig for at fangstsertifikatet følger med en forsendelse/landing. EU vil offentliggjøre en liste over hvilke myndigheter i tredjeland som er ansvarlig for utstedelse og godkjenning av fangstsertifikater. I Norge er dette salgslagene.

14. Hva skal en importør gjøre når han har mottatt et fangstsertifikat?

Når en importør har innhentet et fangstsertifikat godkjent i eksportørlandet/tredjelandet, skal importør sende dette til ansvarlig myndighet i medlemslandet hvor import foretas.

15. Når skal et fangstsertifikat godkjennes av ansvarlig myndighet i et EU medlemsland?

I henhold til artikkel 16 i IUU-forordningen skal verifikasjon og dokumentkontroll av fangstsertifikatet, som er mottatt av importør, utføres av før en forsendelse/landing frigis (eller nektes) for adgang til EUs tollområde. Hvordan og på hvilket grunnlag kontrollen foretas vil være opp til de ansvarlige kontrollmyndighetene i EUs 27 medlemsland.

16. Hvem er ansvarlig myndighet i de forskjellige EU medlemslandene?

EU skal publisere en liste over ansvarlige myndigheter i EU. Listen vil finnes Generaldirektoratet for fisk og havspørsmål [hjemmesider](#).

Praktiske spørsmål knyttet til utstedelse av fangstsertifikater

17. Hvem er importør i EU? Kan norske eksportører levere på DDP vilkår slik at speditør/den som deklarer varen i EU kan oversende fangstsertifikatet?

Verken EUs forordning eller gjennomføringsregelverket definerer eksplisitt hvem som er importør. Store deler av norsk eksport skjer på "delivery duty paid" grunnlag hvor en speditør/deklarant deklarer varen inn i EU, for eksempel hos tollmyndighetene i importlandet. Det er ingenting som tyder på at denne praksisen ikke kan opprettholdes etter 1. januar. Speditør/deklarant kan på vegne av importør oversende fangstsertifikat og oppbevare sertifikatene. EU stiller krav om at sertifikatene skal oppbevares i 3 år.

18. Kan sertifikater sendes elektronisk fra eksportør til tollmyndighet i EU?

Nei. Norske aktører kan ikke sende sertifikatene direkte til kontrollmyndighetene i importlandet. Hovedformålet med forordningen er å ansvarliggjøre importør. Det legges til rette for å kunne lage tekniske løsninger for å kunne gjennomføre dette dersom EUs regler/gjennomføring åpner for dette, men det gjør de altså ikke nå. Dersom eksport / import skjer i løpet av en helg må sertifikatene tas i mot av en importør eller en representant for importøren.

19. Kan alle importører ta i mot de norske fangstsertifikatene på e-post? Hvordan håndtere tilfeller hvor importør ikke har it-systemer til å håndtere elektronisk oversendte fangstsertifikater?

Norske myndigheter har ikke oversikt over alle importørers eller medlemslands evne til å motta de norske fangstsertifikatene på e-post. Hvordan oversendelse av fangstsertifikat skal håndteres i tilfeller hvor importør har kapasitetsproblemer, må ordnes mellom eksportør og importør. Det må likevel understrekes at EUs forordning åpner for elektroniske sertifikater og EU har således et eget ansvar for å kunne håndtere fangstsertifikater fra et tredjeland/en flaggstat.

20. Må importør undertegne sertifikatet før fortolling?

Fangstsertifikatet må være undertegnet av importør før varepartiet kan frigis i på EU-markedet. Det innebærer at fangstsertifikater må være undertegnet før fortolling.

21. Hvor stopper bruken av fangstsertifikatet? Hvor lenge skal fangstsertifikatet følge fisken inn i EU?

Sett fra de norske eksportørenes side stopper i utgangspunktet befatningen med fangstsertifikatet når fisken er importert til EU, dvs. frigjort i henhold til tollprosedyrer og IUU-prosedyrer (ev. kontroll av sertifikatene osv.).

Sett fra aktørene i EU sin side er bildet et annet. Dersom fisken skal selges og konsumeres i EU er det ikke noe krav om fangstsertifikater. Dersom fisken inngår i produksjon i EU av varer som skal eksporteres fra EU, vil det likevel være krav om at det skal utstedes et reeksportsertifikat, jf. skjema i anneks II til forordningen. Nødvendige rubrikker for dette vil bli trykket både på det norske fangstsertifikat og forsendelsessertifikatet. Disse skal fylles ut ved produksjon basert på råvare fra det aktuelle sertifikatet og må fremlegges for det aktuelle landets myndigheter for godkjenning før varen tillates eksportert fra EU.